

RTU studiju kurss "Ostu ekonomika"

0J000 Latvijas Jūras akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	JA0212
Nosaukums	Ostu ekonomika
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles; Brīvās izvēles
Atbildīgais mācītbspēks	Astrīda Rijkure - Doktors, Asociētais profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV, EN
Anotācija	Studiju kurss sniedz zināšanas par transporta sistēmu vispārējo ekonomisko darbību un ietekmi uz ostu attīstību. Lielākais uzsvārs studiju procesā orientēts tieši uz profesionālo un praktisko kompetenču pilnveidošanu, pamatojoties uz zinātnes sasniegumiem, teorētiskajām zināšanām un jomas specifiku.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir radīt izpratni par transporta sistēmām un ostu attīstību, to mijiedarbību, transporta sistēmu darbības principiem un to ietekmi uz ekonomiskajiem procesiem. Studiju kursa uzdevumi: - radīt izpratni par Eiropas Savienības normatīvo aktu regulējumu, kas attiecas uz transporta sistēmu un ostu darbību; - sniegt zināšanas, lai studenti spētu novērtēt transporta sistēmu ietekmi uz ekonomisko situāciju un globālo ostu attīstības tirgu; - attīstīt prasmes analizēt rezultātos rādītājus; - attīstīt prasmes plānot transporta sistēmu un ostu saimnieciskās darbības un attīstības ekonomiskās aktivitātes; - iepazīstināt ar studiju programmas saturu, studiju procesa, kā arī zinātniski pētnieciskā darba attīstību un pilnveidošanu, atbilstoši starptautiskai praksei un zinātniskajiem un tehnoloģiju atklājumiem un inovatīvām metodēm.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studējošo patstāvīgais darbs tiek organizēts individuāli un/vai mazākās darba grupās. Patstāvīgā darba uzdevumi: 1. Studēt ar studiju kursa tēmām saistīto zinātnisko literatūru un normatīvos aktus. 2. Gatavoties semināru nodarbībām. 3. Veikt transporta sistēmu ekonomisko analīzi, ekonomiskās efektivitātes aprēķinus. 4. Analizēt transporta sektoru rezultātos rādītājus. 5. Izstrādāt optimālu transporta koridora analītisko aprakstu un sagatavoties tā prezentēšanai seminārā. 6. Izstrādāt rakstisku izpētes darbu un sagatavoties tā prezentēšanai seminārā.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Talley K., Port Economics., 229 lpp. (2009) 10. Vasigh B., Fleming K. and Tacker T, "Introduction to air transports economics", 372 p., (2008). 2. Levinson D., Gillen D., Iacono M. "Transportation Economics" 160 p., (2013) Ebooks for all Edition (www.ebooks-for-all.com). Papildu / Additional: 1. Kockelman K., Chen D., Larsen K., Brice N., "The Economics of Transportation Systems: A Reference for Practitioners", 310 p., (2013). 2. Palma A., Lindsey C., Quinet E and Vickerman R., "A Handbook of Transport Economics" (2011), e-book https://econpapers.repec.org/bookchap/elgeebok/12679.htm
Nepieciešamās priekšzināšanas	Ekonomikas pamati, elementārā matemātika.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Ievads ostu ekonomikā. Ostu nozīme transporta sektora ekonomiskajā izaugsmē. Jūras transporta ekonomika: ostu ekonomika, jūras un piekrastes telpiskā plānošana, jūras transporta pārvaldījumi – kuģu tipi, kuģošanas ceļi, ostu darbības pamatprincipi, kravu struktūras analīze, piegādes noteikumi. Jūras transporta tehniski – ekonomiskās priekšrocības un trūkumi salīdzinot ar citiem transporta veidiem. Inovācija ir svarīga visu jūras nozaru ekonomikā, lai apzinātu tās potenciālu izaugsmes un nodarbinātības jomā.	10	10	6	14
Sauzemes un jūras savienojumi. Piegādes noteikumi. Multimodālie pārvaldījumi. Loģistikas ķēdes. Risku analīze.	10	10	6	14
Pasaules, Eiropas, Baltijas un Latvijas ostu ekonomiskā analīze. Transporta un ekonomikas mikro un makro līmeņa attiecības. Kravu veidi un grupas, to analīzes pamatelementi. Izmaksu un ieguvumu analīzes metodika (Cost-Benefit Analysis (CBA)): iekšējo un ārējo izmaksu veidošanās, sociālekonomiskā, finanšu un risku, jutīguma analīze.	10	10	6	12
Globālās ekonomikas ietekme uz ostu attīstību. Ostu sniegto pakalpojumu ietekme uz IKP.	10	10	6	12
Matemātisko metožu izmantošana ostu ekonomikā. Stohastiskās un metodes. Rindu teorija. Ienākumu - izdevumu metode. Optimizācijas uzdevumi, to matemātiskie modeļi. Ģeometriskā atrisināšanas metode. Simplekss metode, duālais uzdevums. Pēcoptimizācijas analīze.	10	10	8	14

Lineārās programmēšanas uzdevumi sastādīšana un risināšanas metodes. Lineārās programmēšanas speciālie uzdevumi. Transporta uzdevumi. Transporta izmaksas, fiksēto un mainīgo izmaksu sadalījums. Marginālās un vidējās izmaksas, kopējās izmaksas: nemainīgās un mainīgās, īstermiņa un ilgtermiņa investīcijas, iespēju izmaksas. Pakalpojumu cenu veidošanās, laiks ceļā, optimālā laika noteikšana, uzticamības vērtības novērtēšana, izmaksu funkcijas un atgriešanās pie ražošanas izmaksām, transporta pakalpojumu peļņas optimizēšana. Transporta pakalpojuma cenas veidošanās pamatprincipi: īstermiņa robežizmaksu noteikšana, cenu noteikšana ilgtermiņā, statiskā un dinamiskā cenu noteikšana, ceļa maksas noteikšanas ietekme uz kapitālu, horizontālā un vertikālā kapitāla uzlabošana, optimālās cenas veidošana.	10	10	8	14
Ilgspējīgs transports. Viedās ostas. Piekrastes plānošanas metodes.	10	10	6	14
Daudzkritēriju analīze, novērtēšanas metožu izvēle Daudzkritēriju analīze transporta sektorā, novērtēšanas metožu izvēle: Simple Additive Weighting (SAW), datu apiešanas metode (Data Envelopment Analysis (DEA)), Stohastisko modeļu robežanalīzes (Stochastic models for closed boundary analysis), jutības analīze: viena faktora jutīguma analīze un daudzfaktoru jutīguma analīze, veiktspējas rādītāju analīze (Key Performance Indicator (KPI)), Montekarlo metodes, prognozēšana un novērtēšana.	10	10	6	14
Kopā:	80	80	52	108

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas. Spēj izskaidrot transporta nozares lomu pasaules kravu pārvadājumu jomā. Spēj izskaidrot pasaules finansēšanas sistēmu jūrmiecības industrijā, kā arī atpazīt riskus, kas ir saistoši jūrmiecības nozarei.	Metodes: testi, diskusijas nodarbībās. Kritēriji: transporta nozares, tai skaitā, jūrmiecības industrijas, lomas un pasaules finansēšanas sistēmas pārzināšana kravu pārvadājumu jomā.
Prasmes. Spēj definēt faktoros, kas ietekmē jūrmiecības pieprasījumu un piedāvājumu. Spēj izskaidrot, analizēt, salīdzināt tirgus fraktes izmaiņas gan vēsturiski, gan mūsdienās. Spēj klasificēt kuģa izmaksas pa izdevumu posteņiem. Spēj salīdzināt kuģa pašizmaksas un ienākumus atkarībā no fraktes veida. Spēj pielietot kuģniecības uzņēmumu finanšu analīzes metodes praktiski.	Metodes: patstāvīgo darbu aizstāvēšana, diskusijas nodarbībās, eksāmens. Kritēriji: spējas patstāvīgi praktiski izmantot apgūto teoriju par kuģa izmaksām un pašizmaksām, finanšu analīzes metodēm pie lēmumu pieņemšanas, kā arī izteikt viedokli par jūrmiecības industrijas tirgus stāvokli.
Kompetences. Spēj kritiski novērtēt jūrmiecības tirgus ekonomiskās situācijas. Spēj izmantot gūtās zināšanas kuģa izmaksu aprēķinā. Spēj pieņemt ekonomiski pamatotus lēmumus.	Metodes: diskusijas nodarbībās, eksāmens. Kritēriji: spējas patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt jūrmiecības tirgus ekonomiskās situācijas, tai skaitā pieņemt ekonomiski pamatotus lēmumus.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
1. patstāvīgais darbs	20
2. patstāvīgais darbs	20
3. patstāvīgais darbs	20
Testi	10
Eksāmens	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi			Brīvās izvēles pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	40.0	40.0	0.0		*			*	